

NHỮNG ĐIỀU HỌC SINH KHỐI 12 CẦN LƯU Ý ĐỂ ĐẠT KẾT QUẢ CAO TRONG BÀI THI MÔN TOÁN KỲ THI TỐT NGHIỆP TRUNG HỌC PHỔ THÔNG 2021

Phần 1: MỞ ĐẦU

Từ năm học 2016–2017, đã có một sự thay đổi lớn về hình thức thi cử trên phạm vi toàn quốc. Theo tinh thần chung của sự thay đổi đó, môn Toán đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT) quyết định tổ chức thi theo hình thức trắc nghiệm; điều mà các môn Vật Lý, Hóa học, Sinh học, Ngoại ngữ đã được thực hiện từ các năm trước.

Vì vậy tất cả giáo viên và học sinh khối 12 cần có những đổi mới trong phương pháp giảng dạy cũng như cách thức học tập môn Toán để đạt được hiệu quả cao nhất trong kỳ thi Tốt nghiệp Trung học phổ thông (TN THPT) sắp tới.

Trong đợt Sinh hoạt ngoại khóa Học kỳ 2 của tổ Toán diễn ra từ 1/3/2021 đến 20/4/2021, học sinh khối 12 sẽ được hướng dẫn một số kinh nghiệm học tập, phương pháp làm bài trắc nghiệm cũng như các kỹ thuật hỗ trợ để đạt điểm cao nhất trong kỳ thi TN THPT sắp tới.

Phần 2: CẤU TRÚC CỦA 1 BÀI THI TRẮC NGHIỆM MÔN TOÁN

- 1/ Hệ thống câu hỏi trắc nghiệm được cho theo nhiều chủ đề với 4 mức độ: **NHẬN BIẾT, THÔNG HIỂU, VẬN DỤNG THẤP VÀ VẬN DỤNG CAO**. Thông thường số câu sẽ theo tỉ lệ tương đối là 4:3:2:1.
- 2/ Trong kỳ thi TN THPT 2021 sắp tới, bài thi môn Toán sẽ gồm **50 câu**. Nội dung kiến thức đa phần nằm trong chương trình 12 và bổ sung 1 số câu trong chương trình 11 – 10. Các câu hỏi sẽ được cho dưới dạng những câu hỏi lý thuyết hoặc bài tập nhỏ.

3/ Khi làm thi dạng trắc nghiệm, sẽ có số khác biệt so với hình thức tự luận như sau:

- ✓ Số lượng câu hỏi tăng lên.
- ✓ Nội dung các câu hỏi thường là những bài yêu cầu giải nhanh, yêu cầu kiến thức rộng và bao quát hơn.
- ✓ Dễ gặp những câu có dạng lý thuyết (định nghĩa, định lý ..), đòi hỏi sự chính xác tuyệt đối trong từng câu chữ.
- ✓ Khi trả lời, không cần ghi lời giải. Nhưng bù lại, rất dễ chọn đáp án sai nếu không cẩn thận.
- ✓ Có thể sử dụng máy tính cầm tay tính nhanh kết quả.
- ✓ Một số câu có thể dùng phép loại suy, suy luận trực quan để chọn nhanh kết quả hoặc loại các kết quả không phù hợp.

Thí dụ 1: Phương trình mặt phẳng (P) đi qua điểm $M_0(2; 1; 1)$ và song song với mặt phẳng (Q): $x + y + z - 6 = 0$ là

- A) $x + y + z = 0$. (sai vì khi đó (P) không chứa M_0)
- B) $x - y + z - 2 = 0$. (sai vì khi đó (P) không song song với (Q))
- C) $x + y + z - 6 = 0$. (sai vì khi đó (P) trùng với (Q))
- D) $x + y + z - 4 = 0$. (Chọn)

Thí dụ 2: Trong mặt phẳng Oxy, gọi A là điểm biểu diễn của số phức $z = 3 + 2i$ và B là điểm biểu diễn của số phức $z' = 2 + 3i$. Tìm mệnh đề đúng trong các mệnh đề sau:

- A) Hai điểm A và B đối xứng với nhau qua trục hoành.
- B) Hai điểm A và B đối xứng với nhau qua trục tung.
- C) Hai điểm A và B đối xứng với nhau qua gốc tọa độ O.
- D) Hai điểm A và B đối xứng với nhau qua đường thẳng $y = x$.

(Vì hoành độ & tung độ của A, B đều dương nên không thể chọn các đáp án A, B, C).

Phần 3: MỘT SỐ KINH NGHIỆM THỰC TẾ

Có 2 vấn đề chính:

*** Học & ôn tập như thế nào để chuẩn bị tốt cho kỳ thi:**

Trước hết, cần làm rõ một điều ngộ nhận tai hại và dai dẳng về hình thức trắc nghiệm, đó là hình thức này chỉ kiểm tra được khả năng nhớ chi tiết, mà không kiểm tra được các kỹ năng tư duy bậc cao hơn.

Vì vậy, để chuẩn bị tốt cho kỳ thi trắc nghiệm - thật ra cũng như bất cứ kỳ thi nào khác - thì trước hết, HS phải biết học cho đúng cách, chứ không chỉ nhồi nhét vào đầu thật nhiều chi tiết rời rạc (vì nghĩ rằng trắc nghiệm sẽ thiên về kiểm tra chi tiết). Khi tập trung quá nhiều vào chi tiết, HS sẽ chỉ sử dụng bộ nhớ ngắn hạn, và chắc chắn sẽ rơi vào tình trạng học bài sau quên bài trước. **Chính vì vậy, có một điều tưởng chừng nghịch lý, đó là kỳ thi càng đòi hỏi trí nhớ về chi tiết thì các em lại càng cần phải luyện tư duy tổng quát cho thật nhạy bén, sắc sảo.**

Sau đây là 1 số việc cần làm:

- 1. Nhìn lướt qua toàn bộ chương trình để nắm được các chủ đề và vấn đề trọng tâm cần giải quyết ở mỗi chủ đề.**
- 2. Xác định các khái niệm cơ bản và hiểu rõ định nghĩa của các khái niệm này trong từng chủ đề.**
- 3. Hiểu rõ và thực hành thành thục các phương pháp (thông qua các công thức đã được chứng minh) giải quyết những vấn đề đã được đặt ra cho mỗi chủ đề.**
- 4. Tự kiểm tra sau mỗi bài học (mỗi chủ đề) bằng các bài trắc nghiệm đã được soạn sẵn. Có thể sử dụng các tài liệu do giáo viên môn học giới thiệu hoặc được cung cấp trên thị trường; điều quan trọng là thực hiện đều đặn hằng ngày.**
- 5. Thường xuyên trao đổi với bạn bè cùng lớp, các thầy cô; tham gia các câu lạc bộ, các diễn đàn để hỏi thêm về các khái niệm chưa hiểu rõ, hoặc trao đổi các cách giải quyết khác nhau cho cùng một vấn đề.**

6. Ghi nhận những lỗi sai của mình (có thể dễ dàng làm được bằng các loại sách ôn tập), tìm hiểu nguyên nhân, và thỉnh thoảng lại tự kiểm tra lại để xem mức tiến bộ của chính mình.

Nói một cách ngắn gọn: cần tiến hành ôn luyện từ từ và đều đều; kiên trì, nhẫn nại, tự lấp đầy các lỗ hổng kiến thức; trao đổi với bạn bè, thầy cô; tự vạch ra một kế hoạch khả thi và tự mình thực hiện kế hoạch do chính mình đã vạch ra. Đó là những lời khuyên bao giờ cũng đúng cho HS 12 với bất kỳ hình thức thi nào, mà đặc biệt là hình thức trắc nghiệm.

*** Thi như thế nào để đạt hiệu quả cao nhất:**

Đừng quá lo lắng, hãy bình tĩnh để sẵn sàng vượt vũ môn. Nếu như trước đây bạn cần nắm kiến thức và học cách trình bày các bước cho đúng trình tự thì bây giờ yêu cầu thêm nữa đó là phải học kiến thức rộng hơn, nắm chắc kiến thức và biết vận dụng.

Sau đây là 1 số lưu ý quan trọng:

1. Tránh tỉ mẩn, cần cù trong cách giải

Câu hỏi trắc nghiệm thường sẽ là những bài yêu cầu giải nhanh. **Nếu như tỉ mẩn, cần cù trong cách làm có thể giúp bạn đạt điểm cao trong bài thi tự luận thì đó lại là bất lợi trong bài thi trắc nghiệm.** Với số lượng câu hỏi nhiều, cộng với thời gian có hạn, nếu như bạn quá cẩn thận viết hẳn ra giấy cách giải như thế nào thì sẽ rất tốn thời gian. Đề thi trắc nghiệm không đòi hỏi ở bạn cách làm như thế nào mà chỉ cần biết kết quả cuối cùng mà bạn tô vào ô đáp án ra sao. Với 50 câu hỏi, chỉ trong 90 phút, nếu có thể bạn hãy nhắm trong đầu hoặc tốc kí viết ra nháp không cần theo từng bước giải như thế nào hay chữ phải đẹp mà chỉ cần ngắn gọn, dễ hiểu, tránh làm mất thời gian. Nếu như bạn đang theo phương pháp "chậm và chắc" thì

bạn phải đổi ngay từ "chậm" thành "nhanh". **Giải nhanh chính là chìa khóa để bạn có được điểm cao ở môn trắc nghiệm.**

2. Nhận diện nhanh câu dễ – câu khó

Trong đề thi sẽ có câu dễ, câu khó, do đó, trước khi đặt bút làm các thí sinh nên dành vài phút để xác định xem câu nào dễ hơn, câu nào khó hơn. **Ưu tiên những câu dễ làm trước, câu khó sẽ giải quyết sau.** Ngoài một kiến thức vững vàng ra thì các thí sinh cần phải nhanh nhạy nắm bắt các câu để có thể phân bổ thời gian làm bài một cách hợp lý.

3. Đừng vội trả lời ngay mọi câu hỏi

Khi cầm trong tay đề thi, bạn đừng vội lao ngay vào trả lời các câu hỏi. Thay vào đó, hãy nhìn tổng quan qua toàn bộ đề thi để xác định xem: **đề thi được chia ra làm mấy phần, có câu hỏi nào khác thường hơn các câu khác không?** Một khi đã hình dung được cấu trúc đề thi, bạn nên ước chừng thời gian cần thiết dành cho mỗi câu hỏi để có tốc độ làm bài phù hợp. Bằng cách này, bạn sẽ bình tĩnh hơn khi biết mình đang làm gì, làm tới đâu, không hiểu sai đề, không quá áp lực về mặt thời gian.

4. Nên có khoảng ngừng ngắn trong khi làm bài

Đối với khối lượng lớn câu hỏi trong dạng bài thi trắc nghiệm, thời gian được xem là yếu tố quan trọng, không được lãng phí. Tuy nhiên, theo một số nghiên cứu tâm lý, việc dành ra một khoảng thời gian nghỉ, dù chỉ vài giây cũng có thể rất hữu ích. **Bạn sẽ không có thêm điểm khi là người làm bài nhanh nhất. Vì vậy, dừng lại, nhắm mắt, hít thở sâu là cần thiết để giúp cho mắt linh hoạt hơn, tránh tình trạng nhìn nhầm câu này sang câu khác, đầu óc cũng có khoảng nghỉ ngắn để làm việc hiệu quả.**

5. Trả lời theo thứ tự

Việc tìm ra câu hỏi bạn biết làm để trả lời có thể là hành động lãng phí thời gian và làm cho bạn nhanh chóng mất kiểm soát. Trả lời câu hỏi theo thứ tự sẽ là cách tiếp cận tốt hơn khi làm bài thi dạng trắc nghiệm. Bằng cách này, bạn sẽ từ từ đi qua một

lướt hết tất cả các câu hỏi, tránh tình trạng bỏ sót. Câu nào bạn biết làm hãy làm dứt khoát để chuyển sang câu khác. Câu nào chưa chắc, bạn có thể đánh dấu để làm sau, sau khi đã đi hết một vòng đầu tiên.

6. Đọc kĩ câu hỏi

Mặc dù cần phải đọc nhanh câu hỏi để làm nhưng không có nghĩa các thí sinh được phép đọc lướt một cách cẩu thả. Nhiều bẫy rất nhỏ trong đề thi, chỉ khi đọc kĩ các thí sinh mới tìm ra được. Chẳng hạn câu hỏi “Hãy tìm câu trả lời **không đúng** trong những câu dưới đây”. Như vậy, nếu bạn chỉ đọc lướt qua mà không chú ý sẽ có thể bỏ sót chữ “không”, “không đúng” = “sai”, nhưng nếu chỉ chú ý tới chữ “đúng” cộng với kiến thức không chắc thì rất có thể bạn sẽ mất điểm câu đó một cách dễ dàng. Do đó, **hãy luyện tập cách nhìn câu hỏi nhanh mà vẫn bao quát được cả câu hỏi. Nếu cần các thí sinh có thể đánh dấu những từ quan trọng trong đề, điều đó sẽ giúp bạn tránh được sai sót trong quá trình làm bài.**

7. Phải tìm được từ "chìa khóa" trong câu hỏi

Từ chìa khóa hay còn gọi là "key" trong mỗi câu hỏi chính là mấu chốt để bạn giải quyết vấn đề. Mỗi khi bạn đọc câu hỏi xong, điều đầu tiên là phải tìm được từ chìa khóa nằm ở đâu. Điều đó giúp bạn định hướng được rằng **câu hỏi liên quan đến vấn đề gì** và đáp án sẽ gắn liền với từ chìa khóa ấy. Đó được xem là cách để bạn giải quyết câu hỏi một cách nhanh nhất và tránh bị lạc đề hay nhầm dữ liệu đáp án.

8. Tự trả lời trước... đọc đáp án sau

Cho dù bài thi môn Toán hay bài thi Khoa học xã hội thì bạn đều nên áp dụng cách thức tự đưa ra câu trả lời trước khi đọc đáp án ở đề thi. Điều này đặc biệt xảy ra ở các bài thi liên quan đến môn Lịch sử và Địa lí, khi mà các đáp án thường "na ná" nhau khiến bạn dễ bị rối. **Sau khi đọc xong câu hỏi, bạn nên tự trả lời rồi đọc tiếp phần đáp án xem có phương án nào giống với câu trả lời mình đưa ra hay không.** Chớ vội đọc

ngay đáp án vì như thế bạn rất dễ bị phân tâm nếu như kiến thức của mình không thực sự chắc chắn.

9. Rèn luyện kỹ năng bấm máy tính cầm tay để chọn nhanh kết quả đúng (tài liệu đính kèm)

10. Dùng phương pháp loại trừ

Một khi bạn không có cho mình một đáp án thực sự chính xác thì phương pháp loại trừ cũng là một cách hữu hiệu giúp bạn tìm ra câu trả lời đúng. Mỗi câu hỏi thường có 4 đáp án, các đáp án cũng thường không khác nhau nhiều lắm về nội dung, tuy nhiên vẫn có cơ sở để bạn dùng phương án loại trừ bằng "mẹo" của mình cộng thêm chút may mắn nữa. Thay vì tìm đáp án đúng, bạn hãy thử tìm phương án sai... đó cũng là một cách hay và loại trừ càng nhiều phương án càng tốt.

Khi bạn không chắc chắn về một câu trả lời nào đó thì hãy sử dụng phương pháp này. Phỏng đoán, loại trừ ở đây không có nghĩa là bạn đoán bừa mà phải dựa vào những dữ kiện trong bài. **Chẳng hạn đề yêu cầu tìm câu trả lời đúng thì bạn có thể dựa vào các câu trả lời A, B, C, D để chọn. Bạn thấy A không đúng, B cũng không đúng, D thì không chắc, C thì có khả năng là đúng nên có lẽ câu trả lời là C. Yếu tố này đôi khi cần sự may mắn nhưng lại không thể thiếu khi làm bài thi trắc nghiệm.**

Khi bạn không còn đủ cơ sở để loại trừ nữa thì hãy dùng cách phỏng đoán, nhận thấy phương án nào khả thi hơn và đủ tin cậy hơn thì khoanh vào phiếu trả lời... đó là cách cuối cùng dành cho bạn.

11. Phân bổ thời gian và nhớ không được bỏ trống đáp án

Việc đầu tiên là đọc qua một lượt tất cả các câu hỏi, xem những câu nào mình biết rồi thì nên khoanh ngay đáp án vào phiếu trả lời (bạn nhớ dùng bút chì để có thể sửa đáp án nếu cần thiết). Sau khi làm hết những câu hỏi "trúng tủ" của mình thì chọn

những câu hỏi đơn giản làm trước, vì bài thi trắc nghiệm các câu hỏi đều có thang điểm như nhau chứ không giống như bài thi tự luận.

Chính vì vậy câu hỏi khó hay dễ cũng đều có chung phổ điểm, nên bạn hãy làm câu dễ trước để đảm bảo đạt tối đa số điểm. Chú ý phân bổ thời gian để không bỏ sót câu hỏi nào, nếu không biết đáp án thì hãy dùng phỏng đoán hay kể cả may mắn cũng được, điều bạn cần là **không được để trống đáp án**, đó cũng là một cơ hội dành cho bạn.

12. "Trăm hay không bằng tay quen"

Trước sự mọi sự thay đổi, hay nói cách khác là một cách thức thi mới, thì điều tất yếu là bạn buộc phải tập làm quen với nó. Không ai tài giỏi gì để có thể thích ứng ngay với cái mới, điều này cần thời gian để tích lũy kinh nghiệm, các bài thi cũng vậy, thiết nghĩ ngay từ bây giờ bạn **nên giải nhiều đề thi trắc nghiệm hơn, tập dần với các câu hỏi trắc nghiệm như thế. Bạn sẽ tìm được những lỗi mà mình thường gặp phải cũng như tìm được một phương pháp giải tối ưu cho bài trắc nghiệm.**

Thay vì lo lắng và suốt ngày than vãn về việc thay hình thức thi tự luận bằng trắc nghiệm, hãy chủ động bản thân mình để chuẩn bị thật tốt cho kì thi. Bạn lo lắng hay than vãn như thế sẽ chẳng giúp ích được gì cho bản thân, cứ tập làm quen với các bài thi trắc nghiệm, biết đâu được bạn lại phù hợp hơn với cách thi ấy thì sao?

Phần 4: KẾT LUẬN

Trên đây là 1 số gợi ý nhằm giúp HS khối 12 có thể có được kết quả tốt nhất trong lúc làm bài. Mong rằng mỗi HS sẽ tự rút tỉa được những kinh nghiệm cho bản thân & thực hiện một cách hiệu quả vào không chỉ bài thi môn Toán mà cả những môn còn lại. Chúc tất cả HS khối 12 đạt được điểm thật cao kỳ thi TN THPT 2021 sắp tới.

Minh Khai ngày 17/4/2021

TỔ TOÁN